

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 84/16

Luksemburg, 6 września 2016 r.

Wyrok w sprawie C-182/15
Aleksi Petruhhin

Państwo członkowskie nie jest zobowiązane do przyznania każdemu obywatelowi Unii przemieszczającemu się na jego terytorium takiej samej ochrony przed ekstradycją jak ochrona przyznawana jego własnym obywatelom

Jednakże przed ekstradycją dane państwo członkowskie powinno przyznać pierwszeństwo wymianie informacji z państwem członkowskim pochodzenia i umożliwić mu zażądanie wydania obywatela dla celów ścigania

Aleksei Petruhhin, obywatel estoński, był ścigany listem gończym opublikowanym w witrynie internetowej Interpolu. W dniu 30 września 2014 r. został zatrzymany w mieście Bauska (Łotwa) i następnie tymczasowo aresztowany. W dniu 21 października 2014 r. do łotewskich organów wpłynął wniosek o ekstradycję z Rosji. We wniosku tym wskazano, że przeciwko A. Petruhhinowi prowadzone jest postępowanie karne i że powinien on być zatrzymany za usiłowanie wprowadzenia do obrotu, w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, znacznej ilości środków odurzających. Zgodnie z prawodawstwem rosyjskim przestępstwo to jest zagrożone karą pozbawienia wolności od 8 do 20 lat.

Prokuratura generalna Republiki Łotewskiej zezwoliła na ekstradycję A. Petruhhina do Rosji. Jednakże A. Petruhhin zażądał uchylenia postanowienia o ekstradycji ze względu na to, że zgodnie z umową o pomocy prawnej i stosunkach prawnych zawartą między państwami bałtyckimi przysługują mu na Łotwie takie same prawa jak obywatelowi łotewskiemu i że – mając na względzie fakt, że w prawie łotewskim zabroniono co do zasady ekstradycji własnych obywateli i że zgodnie z umową zawartą z Rosją to państwo członkowskie nie dokonuje ekstradycji własnych obywateli do Rosji – Łotwa jest zobowiązana do chronienia go przed bezzasadną ekstradycją.

Augstākā tiesa (sąd najwyższy, Łotwa) podkreśla, że ani w łotewskim prawie krajowym, ani w żadnej z umów międzynarodowych podpisanych między Łotwą a, w szczególności, Rosją lub innymi państwami bałtyckimi, nie przewidziano ograniczenia dotyczącego ekstradycji obywatela estońskiego do Rosji. Zgodnie z tymi umowami międzynarodowymi ochrona przed taką ekstradycją obejmuje jedynie obywateli łotewskich. Niemniej jednak, brak ochrony obywateli Unii przed ekstradycją, gdy przemieścili się oni do państwa członkowskiego innego niż państwo ich obywatelstwa, jest niezgodny z prawem obywateli Unii do ochrony równoważnej z ochroną przysługującą obywatelom krajowym.

W tych okolicznościach łotewski sąd najwyższy wniósł do Trybunału Sprawiedliwości o określenie, czy do celów stosowania umowy o ekstradycji zawartej między państwem członkowskim a państwem trzecim obywatele innego państwa członkowskiego powinni korzystać – w świetle zasady niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową i swobody przemieszczania się i pobytu obywateli Unii – z postanowienia, w którym zabroniono ekstradycji obywateli krajowych. Łotewski sąd najwyższy zmierza także do ustalenia, czy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek o ekstradycję (to jest państwo członkowskie, do którego państwo trzecie zwróciło się o ekstradycję obywatela innego państwa członkowskiego, w niniejszym przypadku Łotwa), powinno rozpatrzyć (i w takim przypadku, według jakich kryteriów), czy ekstradycja nie naruszy praw chronionych na mocy Karty praw podstawowych UE.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał przypomniał na wstępie, że – przemieszczając się na Łotwę – A. Petruhhin, obywatel estoński, skorzystał, jako obywatel Unii, z przysługującego mu

prawa do swobodnego przemieszczania się w Unii, w związku z czym jego sytuacja jest objęta zakresem stosowania traktatów i w konsekwencji – zasady niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową.

W rozpatrywanych krajowych przepisach dotyczących ekstradycji przewidziano tymczasem odmienne traktowanie w zależności od tego, czy dana osoba jest obywatelem krajowym lub obywatelem innego państwa członkowskiego. Przepisy te skutkują bowiem nieprzyznaniem obywatelom innych państw członkowskich, takim jak A. Petruhhin, ochrony przed ekstradycją, z której korzystają obywatele krajowi. W ten sposób takie przepisy mogą wpływać na swobodne przemieszczanie się w Unii obywateli takich jak A. Petruhhin i stanowią zatem ograniczenie swobody przemieszczania się.

Takie ograniczenie może być uzasadnione jedynie, gdy opiera się ono na obiektywnych względach i jest proporcjonalne do słusznego celu realizowanego przez prawo krajowe.

Cel w postaci zapobiegania ryzyku bezkarności osób, które popełniły przestępstwo, powinien być uznany za zgodny z prawem Unii.

Ekstradycja jest procedurą zmierzającą do zwalczania bezkarności osoby przebywającej na terytorium innym niż terytorium, na którym popełniono zarzucane jej przestępstwo. O ile bowiem zakaz ekstradycji własnych obywateli jest ogólnie kompensowany możliwością prowadzenia przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek o ekstradycję, postępowania karnego przeciwko własnym obywatelom w odniesieniu do ciężkich przestępstw popełnionych poza jego terytorium, o tyle, co do zasady, to państwo członkowskie nie jest właściwe, aby orzekać w odniesieniu do takich czynów, gdy ani sprawca, ani pokrzywdzony domniemanym przestępstwem nie są obywatelami wspomnianego państwa członkowskiego. Ekstradycja umożliwia zatem zapobieganie temu, aby osoby, które popełniły przestępstwa na terytorium danego państwa i opuściły to terytorium, były bezkarne.

W tym kontekście przepisy krajowe, które umożliwiają uwzględnienie wniosku o ekstradycję dla celów prowadzenia postępowania karnego i wyrokowania w państwie trzecim, w którym przestępstwo miało być popełnione, są właściwe dla osiągnięcia zamierzonego celu.

Wobec braku przepisów prawa Unii regulujących ekstradycję między państwami członkowskimi a państwem trzecim, aby ochronić obywateli Unii przed środkami mogącymi pozbawić ich prawa do swobodnego przemieszczania się i w celu przeciwdziałania bezkarności związanej z czynami zabronionymi, należy wdrożyć wszelkie istniejące na mocy prawa Unii w dziedzinie prawa karnego mechanizmy współpracy i wzajemnej pomocy.

Należy zatem **przyznać pierwszeństwo wymianie informacji** z państwem członkowskim, którego obywatelem jest dana osoba, aby **umożliwić organom tego państwa członkowskiego – w zakresie, w jakim zgodnie ze swoim prawem krajowym są one właściwe do prowadzenia przeciwko tej osobie postępowania karnego związanego z czynami popełnionymi poza jego terytorium – wydanie europejskiego nakazu aresztowania dla celów ścigania**. Współpracując w ten sposób z państwem członkowskim, którego obywatelem jest dana osoba i przyznając pierwszeństwo temu nakazowi aresztowania przed wnioskiem o ekstradycję, przyjmujące państwo członkowskie działa w sposób naruszający w mniejszym stopniu wykonywanie prawa do swobodnego przemieszczania się, zapobiegając – w zakresie, w jakim jest to możliwe – ryzyku bezkarności.

Ponadto Trybunał wskazał, że zgodnie z Kartą nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydany lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może on być poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Z powyższego wynika, że **w zakresie, w jakim właściwy organ państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o ekstradycję, dysponuje danymi świadczącymi o rzeczywistym ryzyku nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób w danym państwie trzecim, jest on zobowiązany dokonać oceny istnienia wspomnianego ryzyka, gdy rozpatruje wniosek o ekstradycję**.

W tym celu właściwy organ państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, powinien oprzeć się na obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należycie uaktualnionych danych. Dane te mogą wynikać w szczególności z międzynarodowych orzeczeń sądowych, takich jak wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, z orzeczeń sądowych danego państwa trzeciego, a także z decyzji, sprawozdań i innych dokumentów sporządzanych przez organy Rady Europy lub pochodzących z systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793